

LIBRIS
LETIȚIA MUNTEAN-TRIF - Coordonator
SMARANDA MARIA CIOFLICA
RAMONA MARIA LEACH
LILIANA FLORENTINA ȘERBAN

DIDACTICA EDUCAȚIEI TIMPURII

**SINTEZE TEORETICE ȘI METODICE
MODELE DE PROIECTARE DIDACTICĂ
APLICAȚII PRACTICE**

NOTĂ INTRODUCȚIVĂ	3
I. EDUCAȚIA TIMPURIE - CLARIFICĂRI CONCEPTUALE	6
II. CURRICULUMUL PENTRU EDUCAȚIA TIMPURIE	11
1. SPECIFICUL CURRICULUMULUI PENTRU EDUCAȚIA TIMPURIE	11
2. DOCUMENTELE CURRICULARE PENTRU EDUCAȚIA TIMPURIE	14
2.1. Planul de învățământ pentru educația timpurie	15
2.2. Programa pentru educația timpurie	16
3. CONCEPTE ALE CURRICULUM PENTRU EDUCAȚIA TIMPURIE	17
3.1. Domeniile de dezvoltare	22
3.2. Dimensiunile dezvoltării	24
3.3. Comportamentele observabile	24
4. ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE SPECIFICE CURRICULUMULUI PENTRU EDUCAȚIA TIMPURIE	25
4.1. Activitățile pe domenii experiențiale (ADE)	26
4.2. Jocurile și activitățile liber-alese (ALA)	27
4.3. Activitățile de dezvoltare personală (ADP)	29
III. PROIECTAREA DIDACTICĂ ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE	34
1. NIVELURI ALE PROIECTĂRII DIDACTICE ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE	35
2. PLANIFICAREA CALENDARISTICĂ ANUALĂ ȘI PE MODULE	36
3. PLANIFICAREA CALENDARISTICĂ SĂPTĂMĂNALĂ ȘI ZILNICĂ	44
4. PROIECTUL TEMATIC ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE	51
4.1. Conceptul de proiectare tematică	51
4.2. Etapele de realizare a proiectului tematic	54
4.3. Structura proiectului tematic	58
5. PROIECTAREA ACTIVITĂȚII DIDACTICE - PROIECTUL DIDACTIC	62
5.1. Proiectarea activității didactice: clarificări conceptuale	62
5.2. Etapele proiectării didactice	64
5.3. Cerințe în elaborarea proiectului didactic	67
5.4. Structura proiectului didactic monodisciplinar	76
6. PROIECTAREA INTEGRATĂ A CONȚINUTURILOR - STRATEGIE CURRICULARĂ ACTUALĂ ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE	80
6.1. Proiectarea integrată: clarificări conceptuale	80
6.2. Elaborarea scenariului activității didactice integrate	84
6.3. Avantaje și dezavantaje ale activităților integrate	85
6.4. Structura proiectului didactic integrat	86
IV. TIPURI DE ACTIVITĂȚI DIDACTICE	88
1. ACTIVITATEA DE COMUNICARE ȘI ÎNSUȘIRE DE NOI CUNOȘTINȚE (DOBÂNDIRE DE CUNOȘTINȚE, ABILITĂȚI ȘI ATITUDINI)	88
2. ACTIVITATEA DE FORMARE A PRICEPERILOR ȘI DEPRINDERILOR (INTELECTUALE ȘI PRACTICE)	89
3. ACTIVITATEA DE CONSOLIDARE ȘI SISTEMATIZARE A CUNOȘTINȚELOR, PRICEPERILOR ȘI DEPRINDERILOR (INTELECTUALE ȘI PRACTICE)	90

4. ACTIVITATEA MIXTĂ (ÎMBINĂ ELEMENTE DE COMUNICARE ȘI ÎNSUȘIRE DE NOI CUNOȘTINȚE, CONSOLIDARE ȘI EVALUARE)	91
5. ACTIVITATEA DE EVALUARE A CUNOȘTINȚELOR, PRICEPERILOR ȘI DEPRINDERILOR	92
6. FIȘA DE ANALIZĂ ȘI AUTOANALIZĂ A ACTIVITĂȚILOR DIDACTICE	94
V. STRATEGIILE DIDACTICE ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE	97
1. STRATEGIA DIDACTICĂ: CONCEPT, CARACTERISTICI, STRUCTURĂ	97
2. COMPONENTE ALE STRATEGIEI DIDACTICE	101
3. METODOLOGIA DIDACTICĂ - CLARIFICĂRI CONCEPTUALE	102
3.1. Metodologia didactică	102
3.2. Clasificarea metodelor didactice în educația timpurie	104
VI. METODICA JOCULUI ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE	110
1. JOCUL ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE: CONCEPT ȘI FUNCȚII	110
2. CLASIFICAREA, DESCRIEREA ȘI DESFĂȘURAREA JOCURILOR	113
2.1. Jocuri de creație (simbolice)	114
2.1.1. Jocuri de creație cu subiecte din viața cotidiană	115
2.1.2. Jocuri de creație cu subiecte din povești și basme	117
2.1.3. Jocuri-dramatizare	117
2.1.4. Jocuri de construcții	120
2.1.5. Jocuri de manipulare	121
2.1.6. Jocuri-exercițiu	121
2.1.7. Jocuri imitative	122
2.2. Jocuri cu reguli	122
2.2.1. Jocuri de mișcare	123
2.2.2. Euritmia (mișcarea armonioasă)	125
2.2.3. Jocuri senzoriale	125
2.2.4. Jocuri intelectuale	125
2.2.5. Jocuri outdoor (desfășurate în aer liber)	126
2.3. Jocul liber	127
3. PROGRAMUL DISTRACTIV ÎN GRĂDINIȚĂ	128
VII. EVALUAREA ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE	131
1. EVALUAREA ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE: CLARIFICĂRI CONCEPTUALE	131
2. TIPURI DE EVALUARE	132
3. METODE, TEHNICI ȘI INSTRUMENTE DE EVALUARE ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE	137
3.1. Metode tradiționale de evaluare	138
3.1.1. Conversația de verificare	139
3.1.2. Verificarea pe baza unui suport vizual	139
3.1.3. Interviu (conversația liberă ghidată)	139
3.1.4. Fișele de lucru	139
3.1.5. Activitățile practice	141
3.1.6. Activitățile experimentale	141
3.1.7. Analiza produselor activității copiilor	141
3.2. Metode complementare (alternative) de evaluare	142
3.2.1. Observarea sistematică a activității și comportamentului	

copilului

3.2.2. Proiectul de evaluare (metoda proiectelor tematice)	142
3.2.3. Portofoliul de evaluare	143
3.2.4. Studiul de caz (adaptat educației timpurii)	145
3.2.5. Formarea capacității de autoevaluare la preșcolari	146
	148

VIII. ACTIVITĂȚI SPECIFICE PE DOMENII EXPERIENȚIALE.

DOMENIUL LIMBĂ ȘI COMUNICARE (DLC) 149

1. RECOMANDĂRI METODICE ȘI CONȚINUTURI ALE ÎNVĂȚĂRII ÎN ACTIVITĂȚILE DIN DOMENIUL LIMBĂ ȘI COMUNICARE	149
2. TEMATICA SPECIFICĂ ACTIVITĂȚILOR DE EDUCAREA LIMBAJULUI	151
3. FORMELE DE REALIZARE A ACTIVITĂȚILOR DIN DOMENIUL LIMBĂ ȘI COMUNICARE	152
3.1. Lectură după imagini: caracteristici, etape, exemplificare	152
3.1.1. Pregătirea și desfășurarea lecturii după imagini	153
3.1.2. Cerințe privind materialul intuitiv	154
3.1.3. Metode și procedee didactice utilizate în activitățile de lectură după imagini	154
3.1.4. Etapele activității de lectură după imagini	154
3.1.5. Exemplu de proiect didactic pentru activitatea de educare a limbajului organizată sub formă de lectură după imagini	156
3.2. Povestirea: caracteristici, etape, exemplificare	163
3.2.1. Valoarea formativ-educativă a povestirilor	164
3.2.2. Povestirea educatoarei	164
3.2.2.1. Tematica operelor literare pe grupe de vârstă	165
3.2.2.2. Metode și procedee didactice utilizate în activitățile de povestire	167
3.2.2.3. Etapele activității de povestire	167
3.2.2.4. Exemplu de proiect didactic pentru activitatea de educare a limbajului organizată sub formă de povestirea educatoarei	169
3.2.3. Povestirile copiilor: abordare teoretică și metodologică	175
3.2.3.1. Repovestirea	176
3.2.3.1.1. Cerințe pentru reușita activității de repovestire	177
3.2.3.1.2. Formele repovestirilor	178
3.2.3.1.3. Etapele activității de repovestire	180
3.2.3.1.4. Exemplu de proiect didactic pentru activitatea de educare a limbajului organizată sub formă de repovestire pe bază de ilustrații	180
3.2.3.2. Povestiri create de copii	186
3.2.3.2.1. Povestire creată după un șir de ilustrații	186
3.2.3.2.2. Exemplu de proiect didactic pentru activitatea de educare a limbajului organizată sub formă de povestire creată pe baza unui șir de ilustrații	187
3.2.3.2.3. Povestire creată cu început dat	197
3.2.3.2.4. Exemplu de proiect didactic pentru activitatea de educare a limbajului organizată sub formă de povestire creată cu început dat	198
3.2.3.2.5. Povestire creată după un plan dat	206
3.2.3.2.6. Exemplu de proiect didactic pentru activitatea de educare a	

limbajului organizată sub formă de povestire creată după un plan dat	207
3.2.3.2.7. Povestire creată după modelul educatoarei	212
3.2.3.2.8. Exemplu de proiect didactic pentru activitatea de educare a limbajului organizată sub formă de povestire creată după modelul educatoarei	213
3.3. Lectura educatoarei: caracteristici, etape, exemplificare	220
3.3.1. Caracteristici ale lecturii educatoarei	220
3.3.2. Metode și procedee didactice utilizate în activitățile de lectură a educatoarei	221
3.3.3. Etapele activității de lectură a educatoarei	222
3.3.4. Diferența majoră dintre povestirea educatoarei și lectura educatoarei	222
3.3.5. Exemplu de proiect didactic pentru activitatea de educare a limbajului organizată sub formă de lectură educatoarei	223
3.3.6. Tehnici utilizate în expunerea povestirilor de către educatoare	229
3.3.6.1. Tehnica <i>Șortulețul povestitor</i>	229
3.3.6.2. Tehnica <i>Covorul povestitor</i>	230
3.3.6.3. Tehnica <i>Povestea din faină</i>	230
3.3.6.4. Tehnica <i>Umbrela povestitoare</i>	231
3.3.6.5. Tehnica <i>Pălăria povestitoare</i>	231
3.3.6.6. Tehnica <i>Mănușa povestitoare</i>	232
3.3.6.7. Tehnica <i>Cuția povestitoare</i>	232
3.3.6.8. Tehnica <i>Macheta didactică</i>	233
3.3.6.9. Tehnica <i>Storygami</i>	233
3.3.6.10. Tehnica <i>Povestea magnetică</i>	234
3.3.6.11. Teatrul de masă	234
3.3.6.12. Teatrul de umbre	235
3.3.6.13. Exemplu de proiect didactic pentru activitatea de educare a limbajului organizată sub formă de povestire a educatoarei, prin utilizarea tehnicii <i>Covorul povestitor</i>	236
3.4. Memorizarea: caracteristici, etape, exemplificare	245
3.4.1. Caracteristici ale memorizărilor	245
3.4.2. Metode și procedee didactice utilizate în activitățile de memorizare	246
3.4.3. Organizarea și desfășurarea activităților de memorizare	247
3.4.4. Etapele activității de memorizare	247
3.4.5. Exemplu de proiect didactic pentru activitatea de educare a limbajului organizată sub formă de memorizare	251
3.5. Convorbirea: caracteristici, etape, exemplificare	260
3.5.1. Caracteristici ale convorbirii	260
3.5.2. Clasificarea convorbirilor	261
3.5.3. Metode și procedee utilizate în activitățile de convorbire	261
3.5.4. Tipuri de întrebări pentru convorbire	262
3.5.5. Etapele activității de convorbire	263
3.5.6. Exemplu de proiect didactic pentru activitatea de educare a limbajului organizată sub formă de convorbire	264
3.6. Jocul didactic pentru educarea limbajului: caracteristici, etape, exemplificare	271
3.6.1. Caracteristici ale jocului didactic	272

3.6.2. Pregătirea și desfășurarea jocului didactic	274
3.6.3. Metode și procedee didactice utilizate în activitățile de joc didactic de limbaj	274
3.6.4. Etapele activității de joc didactic	275
3.6.5. Exemplu de proiect didactic pentru activitatea de educare a limbajului organizată sub formă de joc didactic	277
3.6.6. Exemplu de proiect didactic pentru activitatea de educare a limbajului organizată sub formă de joc didactic	288
3.6.7. Sugestii de teme pentru jocurile didactice de educare a limbajului	296

IX. ACTIVITĂȚI SPECIFICE PE DOMENII EXPERIENȚIALE.

DOMENIUL ȘTIINȚE (DȘ)

1. CUNOAȘTEREA MEDIULUI	298
1.1. Importanța cunoașterii mediului în educația timpurie	298
1.2. Conținuturile învățării specifice cunoașterii mediului în educația timpurie	298
1.3. Formele de realizare a activităților de cunoaștere a mediului	302
1.3.1. Observarea	302
1.3.1.1. Clasificarea activităților de observare	304
1.3.1.2. Specificul activităților de observare pe nivele de vârstă	307
1.3.1.3. Rolul activităților de observare	308
1.3.1.4. Etapele activității de observare	309
1.3.1.5. Exemplu de proiect didactic pentru activitatea de cunoaștere a mediului organizată sub formă de observare	310
1.3.1.6. Exemplu de proiect didactic pentru activitatea de cunoaștere a mediului organizată sub formă de observare	320
1.3.2. Lectura după imagini	331
1.3.2.1. Importanța lecturii după imagini în cadrul cunoașterii mediului	331
1.3.2.2. Principii didactice	332
1.3.2.3. Particularități ale utilizării mijloacelor didactice	332
1.3.2.4. Etapele activității de lectură după imagini	333
1.3.2.5. Exemplu de proiect didactic pentru activitatea de cunoaștere a mediului organizată sub formă de lectură după imagini	334
1.3.3. Povestirea și lectura educatoarei	340
1.3.3.1. Etapele activității de povestire/lectura educatoarei	340
1.3.3.2. Exemplu de proiect didactic pentru activitatea de cunoaștere a mediului organizată sub formă de povestirea educatoarei	341
1.3.4. Convorbirea	347
1.3.4.1. Rolul activității de convorbire	347
1.3.4.2. Tipuri de convorbiri	348
1.3.4.3. Particularități metodice ale activității de convorbire	348
1.3.4.4. Tematica activităților de convorbire	349
1.3.4.5. Avantajele și limitele utilizării convorbirii în cadrul activităților de cunoașterea mediului	349
1.3.4.6. Etapele activității de convorbire	349

1.3.4.7. Exemplu de proiect didactic pentru activitatea de cunoaștere a mediului organizată sub formă de convorbire	350
1.3.5. Jocul didactic pentru cunoașterea mediului	358
1.3.5.1. Tipuri de jocuri didactice utilizate în activitățile de cunoașterea mediului	358
1.3.5.2. Modalități de organizare a jocurilor didactice pentru cunoașterea mediului	359
1.3.5.3. Etapele activității de joc didactic	359
1.3.5.4. Exemplu de proiect didactic pentru activitatea de cunoaștere a mediului organizată sub formă de joc didactic	360
2. ACTIVITĂȚI MATEMATICE	368
2.1. Importanța însușirii cunoștințelor matematice în educația timpurie	368
2.2. Conținuturile învățării în activitățile matematice	369
2.3. Tipuri de activități matematice în cadrul activităților comune, în funcție de scopul didactic	375
2.3.1. Activități de formare a priceperilor și deprinderilor intelectuale	375
2.3.2. Activități de consolidare și sistematizare a cunoștințelor, a priceperilor și deprinderilor	375
2.3.3. Activități de verificare și evaluare a cunoștințelor, a priceperilor și deprinderilor	375
2.4. Formele de realizare a activităților matematice	376
2.4.1. Activități desfășurate sub formă de exercițiu cu material individual	376
2.4.1.1. Caracteristici ale activităților desfășurate sub formă de exercițiu cu material individual	377
2.4.1.2. Etapele activității matematice bazate pe exercițiu cu material individual	378
2.4.1.3. Exemplu de proiect didactic pentru activitatea matematică organizată sub formă de exercițiu cu material individual	379
2.4.2. Activități desfășurate sub formă de joc didactic	386
2.4.2.1. Caracteristici ale activităților desfășurate sub formă de joc didactic	386
2.4.2.2. Etapele activității de joc didactic matematic	389
2.4.2.3. Exemplu de proiect didactic pentru activitatea matematică organizată sub formă de joc didactic (alcătuire de probleme de adunare și scădere cu 1-2 unități)	390
2.4.3. Joc-exercițiu cu conținut matematic	402
2.4.3.1. Caracteristicile jocului-exercițiu cu conținut matematic	402
2.4.3.2. Exemple de jocuri-exercițiu cu conținut matematic	403
2.4.3.3. Etapele activității de joc-exercițiu matematic	404
2.4.3.4. Exemplu de proiect didactic pentru activitatea matematică organizată sub formă de joc-exercițiu	405
2.4.4. Activități desfășurate sub formă de joc logico-matematic	409
2.4.4.1. Caracteristici ale jocului logico-matematic	409
2.4.4.2. Clasificarea jocurilor logico-matematice	409
2.4.4.3. Etapele activității pentru jocul logico-matematic	410
2.4.4.4. Exemplu de proiect didactic pentru activitatea matematică organizată sub formă de joc logico-matematic	411

X. ACTIVITĂȚI SPECIFICE PE DOMENII EXPERIENȚIALE.

DOMENIUL ESTETIC ȘI CREATIV (DEC)

	419
1. IMPORTANȚA DOMENIULUI ESTETIC ȘI CREATIV ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE	419
2. FORMELE DE REALIZARE A ACTIVITĂȚILOR DIN DOMENIUL ESTETIC ȘI CREATIV	420
2.1. Activitățile artistico-plastice	420
2.1.1. Forme de realizare a activităților artistico-plastice	420
2.1.1.1. Desenul	421
2.1.1.2. Pictura	421
2.1.1.2.1. Conținuturile învățării specifice activităților de desen și pictură	421
2.1.1.2.2. Temele plastice pentru activitățile de desen și pictură	423
2.1.1.2.3. Tehnici și procedee de expresie creativă a limbajului plastic	424
2.1.1.2.4. Tema, tehnica, procedeul plastic și deprinderea tehnică	434
2.1.1.3. Modelajul	435
2.1.1.3.1. Conținuturile învățării specifice activităților de modelaj	435
2.1.1.3.2. Deprinderi tehnice, tehnici de modelaj și procedee de decorare și texturare a suprafeței modelate	436
2.1.1.4. Clasificarea activităților artistico-plastice	439
2.1.1.5. Tipuri de activități artistico-plastice în funcție de scopul didactic	439
2.1.1.6. Etapele activității artistico-plastice	440
2.1.1.7. Exemplu de proiect didactic pentru activitatea artistico-plastică - pictură	441
2.1.1.8. Exemplu de proiect didactic pentru activitatea artistico-plastică - modelaj	448
2.2. Educația muzicală	455
2.2.1. Importanța educației muzicale în educația timpurie	455
2.2.2. Conținuturile învățării specifice activităților muzicale	455
2.2.3. Tipuri de exerciții muzicale utilizate în educația timpurie	456
2.2.4. Metode moderne de educație muzicală în educația timpurie	457
2.2.5. Valoarea metodelor moderne în educația timpurie	461
2.2.6. Forme de realizare a activităților de educație muzicală	461
2.2.6.1. Cântecul	461
2.2.6.2. Jocurile muzicale	461
2.2.6.3. Jocurile cu text și cânt	462
2.2.6.4. Audițiile muzicale	462
2.2.6.5. Exercițiile muzicale	463
2.2.7. Alte forme de realizare a educației muzicale	463
2.2.7.1. Exprimarea prin mișcare	463
2.2.7.2. Instrumentația muzicală	463
2.2.7.3. Povestea muzicală	463
2.2.8. Metode și mijloace didactice specifice educației muzicale	464
2.2.9. Tipurile de activități didactice muzicale	464
2.2.9.1. Activități de formare a priceperilor și deprinderilor muzicale	464
2.2.9.2. Activități de consolidare și sistematizare a priceperilor și deprinderilor muzicale	465
2.2.9.3. Activități de verificare și evaluare a priceperilor și	

deprinderilor muzicale	465
2.2.9.4. Activități mixte	465
2.2.10. Etapele activităților de muzică după tipul acestora	465
2.2.10.1. Etapele activității de predare a unui cântec și repetare a unui joc cu text și cânt/joc muzical	465
2.2.10.2. Etapele activității de repetare a unui cântec și predarea unui joc cu text și cânt/joc muzical	466
2.2.10.3. Etapele activității de audiere muzicală și repetarea unui joc cu text și cânt/joc muzical	467
2.2.11. Exemplu de proiect didactic pentru activitatea de educație muzicală mixtă - predarea unui cântec și repetarea unui joc muzical	468
 XI. ACTIVITĂȚI SPECIFICE PE DOMENII EXPERIENȚIALE.	
DOMENIUL OM ȘI SOCIETATE (DOS)	474
1. IMPORTANȚA DOMENIULUI OM ȘI SOCIETATE ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE	474
2. FORMELE DE REALIZARE A ACTIVITĂȚILOR SPECIFICE DOMENIULUI OM ȘI SOCIETATE	475
2.1. Educație pentru societate	475
2.1.1. Conținuturile învățării specifice activităților de educație pentru societate	475
2.1.1.1. Cunoașterea propriei persoane	475
2.1.1.2. Familia și relațiile familiale	476
2.1.1.3. Educație socială și relațiile cu ceilalți	476
2.1.1.4. Comunitatea și mediul social	476
2.1.1.5. Educația moral-civică	476
2.1.1.6. Educația ecologică și protecția mediului	476
2.1.1.7. Educație pentru sănătate	477
2.1.1.8. Educație rutieră	477
2.1.1.9. Educație pentru situații de urgență (PSI)	477
2.1.1.10. Educație patriotică/Elemente de istorie și geografie	477
2.1.1.11. Educație religioasă	477
2.1.1.12. Tradiții, obiceiuri și sărbători	478
2.1.1.13. Drepturile copilului	478
2.1.1.14. Dezvoltarea abilităților socio-emoționale	478
2.1.2. Forme de realizare a activităților de educație pentru societate	479
2.1.3. Metodele și procedeele didactice	479
2.1.4. Etapele activității de educație pentru societate	479
2.1.5. Exemplu de proiect didactic pentru o activitate de educație pentru societate organizată sub forma lecturii educatoarei	480
2.2. Activitate practică și elemente de activitate casnică	489
2.2.1. Importanța activităților practice și a elementelor de activitate casnică în educația timpurie	489
2.2.2. Activitatea practică	489
2.2.2.1. Formarea priceperilor și deprinderilor de lucru în activitățile practice la preșcolari	490
2.2.2.2. Etapele formării deprinderilor practice	490
2.2.2.3. Condiții necesare pentru formarea deprinderilor practice	492
2.2.2.4. Relația dintre priceperi și deprinderi în activitățile practice	492

2.2.3. Elementele de activitate casnică	493
2.2.3.1. Caracteristicile activităților practice și ale elementelor de activitate casnică	493
2.2.3.2. Tipologia activităților practice și a elementelor de activitate casnică	494
2.2.3.3. Conținuturile învățării specifice activităților practice și ale elementelor de activitate casnică	495
2.2.3.4. Etapele activității practice	507
2.2.3.5. Exemplu de proiect didactic pentru activitatea practică organizată sub forma asamblării prin lipire	509

XII. ACTIVITĂȚI SPECIFICE PE DOMENII EXPERIENȚIALE.

DOMENIUL PSIHO-MOTRIC (DPM)	515
1. IMPORTANȚA DOMENIULUI PSIHO-MOTRIC ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE	515
2. PRINCIPIILE DIDACTICE ÎN EDUCAȚIA FIZICĂ LA PREȘCOLARI	517
3. ROLUL EDUCATOAREI ÎN ORGANIZAREA ȘI DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚILOR DE EDUCAȚIE FIZICĂ	517
4. METODE ȘI PROCEDEE ALE EDUCAȚIEI FIZICE ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE	518
5. MIJLOACELE EDUCAȚIEI FIZICE ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE	519
5.1. Mijloace materiale și aparatură specifică	519
5.2. Rolul factorilor naturali în călirea organismului	519
5.3. Rolul factorilor igienici	519
6. CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII SPECIFICE ACTIVITĂȚILOR DE EDUCAȚIE FIZICĂ ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE	519
7. DEPRINDERILE MOTRICE	520
7.1. Clasificarea deprinderilor motrice	520
7.1.1. Deprinderile motrice de bază	521
7.1.1.1. Mersul	521
7.1.1.2. Alergarea	522
7.1.1.3. Săritura	523
7.1.1.4. Aruncarea, prinderea și rostogolirea	524
7.1.2. Deprinderi motrice aplicativ-utilitare	525
7.1.2.1. Mersul în echilibru	525
7.1.2.2. Târârea	526
7.1.2.3. Tracțiunea și împingerea	527
7.1.2.4. Transportul de greutate	528
7.1.2.5. Cățărarea și escaladarea	528
7.1.3. Elemente specifice unor ramuri sportive	529
7.1.4. Parcursul aplicative (traseul aplicativ)	529
7.1.5. Jocuri de mișcare	530
8. CALITĂȚILE MOTRICE	530
8.1. Descrierea calităților motrice	530
8.2. Importanța dezvoltării calităților motrice	531
9. FORMELE DE ORGANIZARE A ACTIVITĂȚII DE EDUCAȚIE FIZICĂ	531
10. TIPURI DE ACTIVITĂȚI DE EDUCAȚIE FIZICĂ ÎN FUNCȚIE DE SCOPUL DIDACTIC	532
10.1. Activitate de formare a priceperilor și deprinderilor motrice	532
10.2. Activitate de consolidare a priceperilor și deprinderilor (activități de perfecționarea mișcărilor)	533

10.3. Activitate de verificare și evaluare a priceperilor și deprinderilor	533
10.4. Activitate mixtă (predare-consolidare-evaluare)	533
11. STRUCTURA ACTIVITĂȚII DE EDUCAȚIE FIZICĂ ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE	534
11.1. Partea pregătitoare (încălzirea)	534
11.2. Partea fundamentală (partea principală)	535
11.3. Partea de încheiere	535
12. EXERCIIILE PENTRU MOBILIZAREA PRINCIPALELOR ARTICULAȚII	536
13. EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI PENTRU ÎNVĂȚAREA, CONSOLIDAREA SAU VERIFICAREA DEPRINDERILOR MOTRICE DE BAZĂ, A CALITĂȚILOR MOTRICE ȘI ELEMENTE SPECIFICE UNOR RAMURI SPORTIVE	537
14. JOCURI DE MIȘCARE CU CARACTER APLICATIV PRIVIND DEPRINDERILE MOTRICE ÎNSUȘITE	540
15. EXERCIIILE PENTRU REVENIREA ORGANISMULUI DUPĂ EFORT - EXERCIIILE DE RESPIRAȚIE ȘI RELAXARE MUSCULARĂ	543
16. EXEMPLU DE PROIECT DIDACTIC PENTRU ACTIVITATEA DE EDUCAȚIE FIZICĂ ORGANIZATĂ SUB FORMA MERSULUI CU OCOLIRE DE OBSTACOLE	543
17. EXEMPLU DE PROIECT DIDACTIC PENTRU ACTIVITATEA DE EDUCAȚIE FIZICĂ ORGANIZATĂ SUB FORMA DE TRASEU APLICATIV	549
XIII. MODELE DE PROIECTARE CURRICULARĂ INTEGRATĂ ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE	564
1. LITERAȚIA ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE	564
1.1. Elemente teoretice și metodice	564
1.2. Exemplu de proiect didactic integrat pentru activitatea mixtă	568
1.3. Exemplu de proiect didactic pentru activitatea integrată de consolidare și sistematizare a cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor intelectuale și practice	568
2. ABORDAREA STEAM ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE	614
2.1. Elemente teoretice și metodice	614
2.2. Exemplu de proiect didactic integrat de tip STEAM	616
XIII.3. EDUCAȚIA OUTDOOR - ABORDAREA INTEGRATĂ ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE	631
3.1. Elemente teoretice și metodice	631
3.2. Exemplu de proiect didactic integrat de tip outdoor cu abordare interdisciplinară	635
4. ABORDAREA CLI	
L ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE - ÎNVĂȚAREA INTEGRATĂ A CONȚINUTURILOR ȘI A LIMBII STRĂINE	651
4.1. Elemente teoretice și metodice	651
4.2. Exemplu de integrare CLIL într-o activitate	661
BIBLIOGRAFIE	664
CUPRINS	671

Conceptul de educație timpurie este elaborat în domeniul științelor educației în contextul afirmării unei noi paradigme de abordare a pedagogiei preșcolare și, în mod special, a pedagogiei copilului mic. Perioada avută în vedere, situată între 0-6/7 ani, este identificată ca fiind „cea mai importantă în dezvoltarea personalității copilului” (Vrăjmaș, 2002).

Educația timpurie reprezintă prima etapă organizată și intenționată a procesului educațional, desfășurată de la naștere până la intrarea copilului în învățământul primar. În literatura de specialitate, această perioadă este considerată decisivă pentru dezvoltarea ulterioară a individului, deoarece în primii ani de viață se formează bazele personalității, ale comportamentului social și ale capacităților cognitive. Ea nu trebuie înțeleasă exclusiv ca o pregătire pentru școală, ci ca un proces complex, care urmărește dezvoltarea armonioasă a copilului în toate dimensiunile sale: fizică, cognitivă, emoțională, socială și lingvistică. Din această perspectivă, intervențiile educaționale sunt orientate spre valorificarea potențialului fiecărui copil și spre crearea condițiilor necesare unei dezvoltări echilibrate pe termen lung (Clipa, 2023).

Cercetările din domeniul neuroștiințelor și al psihologiei dezvoltării demonstrează că plasticitatea cerebrală este deosebit de ridicată în această perioadă, fapt ce permite formarea rapidă a conexiunilor neuronale implicate în procesele de învățare, în dezvoltarea limbajului, în autoreglare și în relaționare socială. Din acest motiv, experiențele educaționale timpurii au efecte semnificative asupra dezvoltării ulterioare a copilului. Un mediu stimulativ, sigur și afectiv favorizează dezvoltarea armonioasă a copilului și formarea premiselor achizițiilor ulterioare, în timp ce lipsa stimulării poate genera decalaje dificil de recuperat în etapele următoare. În consecință, investiția în educația timpurie este justificată atât din perspectivă educațională, cât și socială și economică, deoarece influențează succesul școlar, integrarea profesională și calitatea vieții la vârsta adultă (Clipa, 2023).

Importanța acestei etape este susținută și de politicile educaționale internaționale, care evidențiază faptul că participarea copiilor la programe de educație timpurie este asociată cu rezultate superioare în ceea ce privește dezvoltarea cognitivă, competențele sociale și adaptarea la mediul școlar. Astfel, investiția educațională realizată în această perioadă produce efecte benefice pe termen lung atât asupra individului, cât și asupra societății. Educația timpurie contribuie la: diminuarea inegalităților educaționale, favorizează incluziunea școlară și socială și creează premisele învățării pe tot parcursul vieții. Din această perspectivă, instituțiile de educație timpurie (creșele și grădinițele) oferă primul cadru educațional organizat în care copilul își dezvoltă autonomia, responsabilitatea și capacitatea de relaționare cu ceilalți (Anghelache et al., 2025).

Această perioadă constituie o etapă fundamentală în evoluția copilului și o componentă integrantă a procesului educațional, precedând învățământul școlar și făcând parte a sistemului național de învățământ preuniversitar din România. Ea are un rol esențial în formarea bazelor/premiselor dezvoltării cognitive, socio-emoționale și comportamentale ale copilului. Potrivit legii în vigoare (Legea Învățământului Preuniversitar nr. 198/2023), educația timpurie se adresează copiilor cu vârste cuprinse între 0 și 6 ani, cuprinzând nivelul antepreșcolar (0-3 ani) și nivelul preșcolar (3-6 ani), acesta din urmă fiind structurat pe grupe de vârstă: mică, mijlocie și mare (Bocoș, 2020).

Vizând intervalul de la naștere până la intrarea în școală, această perioadă este caracterizată de transformări profunde și achiziții fundamentale, oferind condițiile specifice pentru dezvoltarea globală și succesul educațional ulterior al copilului. Realizarea ei eficientă presupune utilizarea unui curriculum și a unei metodologii adecvate, dar și implicarea unui personal calificat, în strânsă colaborare cu familia și cu serviciile de sănătate și protecție a copilului.

Prioritățile pe plan național, cât și cele pe plan internațional impun aplicarea unei politici și a unui sistem de educație timpurie care să se dezvolte în spiritul *Convenției Internaționale cu privire la Drepturile Copilului (1989)* și al standardelor europene asumate de România.

La Conferința Mondială „Educație pentru Toți”, desfășurată în martie 1990 la Jomtien (Thailanda) s-a subliniat ideea că: *„Învățarea începe de la naștere. Acest fapt atrage nevoia de educație și îngrijire timpurie, ce pot fi asigurate prin implicarea corespunzătoare a familiilor, a comunităților și a programelor instituționale.”* Perspectiva adoptată atunci a fost aceea a unei abordări holistice asupra copilăriei, ce integrează coerent serviciile de sănătate, nutriție, igienă, dezvoltarea cognitivă și socio-emoțională a copilului. Doar o astfel de abordare holistă poate duce la atingerea obiectivelor, UNESCO fiind organismul internațional mandatat să coordoneze aceste eforturi (*Ghid PRET - Educația timpurie și specificul dezvoltării copilului preșcolar, Modul 1, 2008*).

Așadar, o caracteristică esențială a educației timpurii este **abordarea integrată** a dezvoltării copilului. Termenul actual de educație timpurie include nu doar activitățile educaționale propriu-zise, ci și componentele referitoare la îngrijire, sănătate și protecție socială. Conceptul european de **Early Childhood Education and Care (ECEC)** reflectă tocmai această perspectivă holistică, potrivit căreia dezvoltarea timpurie este influențată simultan de mai mulți factori. În acest sens, procesul educațional nu poate fi separat de starea de sănătate, de climatul afectiv sau de relațiile familiale. O intervenție eficientă presupune o strânsă colaborare între: cadrele didactice, familie, personalul medical și alți specialiști implicați în dezvoltarea copilului, fiecare dintre aceștia contribuind la satisfacerea nevoilor fundamentale ale copilului într-o manieră complementară și unitară (Clipa, 2023).

Educația timpurie se realizează prin trei forme complementare de educație:

- **informală** (desfășurată în familie, în relații de vecinătate, în relații comunitare, prin mass-media);

- **formală** (organizată instituțional în creșe, grădinițe și alte instituții de ocrotire și educație);

- **nonformală** (realizată în cluburi sportive, palate și cluburi ale copiilor, biblioteci, muzee sau prin activități ale unor organizații nonguvernamentale).

Ca primă treaptă de pregătire pentru educația formală, educația timpurie asigură *intrarea progresivă a copilului în sistemul de învățământ obligatoriu* (în jurul vârstei de 6/7 ani), prin formarea capacității de a învăța. *Învățarea timpurie favorizează oportunitățile de învățare de mai târziu*. Deprinderile și cunoștințele dobândite devreme facilitează dezvoltarea altora ulterior, în timp ce deficiențele de cunoștințe și deprinderi produc în timp decalaje mai mari și oportunități de învățare ratate sau slab valorificate. În România, educația timpurie integrează deplin atât segmentul antepreșcolar (creșa), cât și cel preșcolar (grădinița). Grădinița, în mod special, asigură un mediu securizant și stimulat care, garantând siguranța și sănătatea copiilor și respectând caracteristicile psihologice ale dezvoltării acestora, implică activ familia și comunitatea în procesul de învățare (Niculescu, Lupu & Bota, 2014).

Ceea ce învață copiii în primii ani de viață reprezintă mai mult de jumătate din ceea ce vor învăța pe parcursul întregii existențe. De aceea, educația timpurie asigură fundamentele dezvoltării fizice și psihice sănătoase, ale dezvoltării sociale, spirituale și culturale complexe ale copilului. De asemenea, aceasta reprezintă cumulumul experiențelor individual realizate și social existente de care beneficiază copilul în primii ani de viață, având rolul de a proteja, crește și dezvolta ființa umană prin înzestrarea cu capacități și achiziții fizice, psihice și culturale care să-i ofere identitate și demnitate proprie.

Educația și îngrijirea timpurie a copiilor constituie baza sistemelor de educație și de formare profesională. Acest demers urmărește permanent principiul educației centrate pe copil, al respectării drepturilor acestuia, al creării condițiilor pentru o învățare activă în vederea dezvoltării integrate, precum și respectarea valorilor naționale ale multiculturalității, ale echității și nondiscriminării.

Educația timpurie asigură dezvoltarea liberă, integrală și armonioasă a personalității copilului, în funcție de ritmul propriu și trebuințele sale. Pentru a garanta o stimulare diferențiată a copiilor (pe palierele intelectual, afectiv, social și fizic) acest demers urmărește atingerea următoarelor *finalități* fundamentale (de la naștere la 6/7 ani):

- sprijinirea formării autonome și creative a copilului, prin respectarea particularităților sale individuale;
- descoperirea, de către fiecare copil, a propriei identități, a autonomiei și dezvoltarea unei imagini de sine pozitive;
- încurajarea explorărilor, exercițiilor, încercărilor și experimentărilor, ca experiențe autonome de învățare;
- susținerea copilului în achiziționarea de cunoștințe, capacități, deprinderi și atitudini necesare acestuia la intrarea în școală și pe tot parcursul vieții;
- dezvoltarea capacității de a interacționa cu alți copii, cu adulții și cu mediul, în vederea dobândirii de noi conduite și competențe sociale.

Din punct de vedere structural, conceptul de *educație timpurie* se compune din două niveluri: **antepreșcolar**, specific vârstei **0-3 ani** și **preșcolar**, aferent perioadei de **3-6 ani**, corespunzător instituționalizării copilului în grădiniță.

Învățământul preșcolar desemnează etapa pregătirii pentru educația formală din sistemul de învățământ obligatoriu, asigurând o tranziție lină a copilului către clasa pregătitoare din ciclul primar.

Așadar, educația timpurie plasează copilul în centrul tuturor preocupărilor educaționale. Din perspectiva unui „pedocentrism” autentic, „dezvoltarea fizică, psihică, spirituală, socială, afectivă, cognitivă și culturală a copiilor constituie o prioritate națională și globală; [...] îmbunătățirea calității educației, satisfacerea nevoilor de învățare ale tuturor copiilor, consolidarea ocrotirii și educației în perioada copilăriei mici prin asigurarea de servicii și susținerea de programe orientate spre familii, tutori, personalul de ocrotire și educație și comunitate sunt obiective și acțiuni care trebuie cuprinse în strategia de formare a sistemului de educație timpurie în România” (Anghelache, 2011, pp. 4-5).

Conform *Curriculumului pentru educația timpurie (2019)*, această paradigmă implică o nouă abordare a copilului și a nevoilor sale, acordând învățării un rol central în intervalul de la naștere până la 6-7 ani. În segmentul antepreșcolar, învățarea timpurie este susținută și acompaniată direct de adult, ghidând copilul în procesul cunoașterii, verbalizând și atribuind semnificații elementelor explorate. În acest mod, prin intermediul adultului, copilul obține „cheile” cu ajutorul cărora își structurează și își organizează coerența propriei persoane în raport cu lumea în care trăiește, asigurându-și o dezvoltare armonioasă, în concordanță cu caracteristicile sale individuale și de vârstă.

Dezvoltarea optimă a copilului este rezultatul unei colaborări autentice între toți actorii implicați. **Familia** reprezintă primul mediu educațional al copilului și influențează formarea valorilor, a comportamentelor și a atașamentului afectiv. **Instituțiile de educație timpurie** (creșă și grădiniță) completează acest proces prin organizarea unor experiențe de învățare structurate și adaptate particularităților de vârstă. Colaborarea permanentă dintre cadrele didactice și părinți facilitează continuitatea intervențiilor educaționale și permite identificarea timpurie a dificultăților de dezvoltare sau a potențialului copilului. Totodată, **comunitatea** are responsabilitatea de a asigura servicii educaționale accesibile și de calitate, contribuind la reducerea inegalităților și la promovarea incluziunii sociale încă din primii ani de viață (Clipa, 2023).

Demersul educațional destinat copiilor de vârstă timpurie este construit pe o serie de principii pedagogice interconectate, care urmăresc respectarea particularităților de dezvoltare și asigurarea unei educații de calitate. Un principiu esențial este **centrarea pe copil**, ceea ce presupune adaptarea întregului proces instructiv-educativ la nivelul de dezvoltare, la interesele și la ritmul propriu de învățare al fiecărui copil. În acest context, cadrul didactic proiectează activități flexibile, care permit participarea activă și valorificarea experiențelor individuale (Anghelache, et al., 2025). Un alt principiu important este **dezvoltarea integrată (holistică)**. Dezvoltarea fizică, cognitivă, lingvistică, socio-emoțională și morală nu poate fi abordată separat, deoarece aceste dimensiuni se influențează reciproc. De

UBRIS | We know books

aceea, curriculumul este organizat astfel încât fiecare activitate să stimuleze simultan mai multe domenii ale dezvoltării copilului. Totodată, educația timpurie promovează **învățarea prin experiență directă, explorare și joc**, considerând că aceste modalități răspund cel mai bine particularităților psihologice ale copilului. Respectarea acestor principii permite formarea unei personalități echilibrate și dezvoltarea unei motivații intrinseci pentru învățare (Anghelache, et al., 2025).

Educatorul observă în mod sistematic evoluția fiecărui copil și adaptează strategiile didactice în funcție de nivelul individual de dezvoltare și de particularitățile grupului. De asemenea, selectează resursele didactice adecvate, organizează mediul educațional și colaborează cu familia pentru asigurarea continuității influențelor formative. Relația educator-copil se bazează pe respect, încurajare și comunicare pozitivă, contribuind la dezvoltarea unei imagini de sine pozitive și la stimularea motivației pentru învățare. Prin competențele sale profesionale, educatorul influențează în mod semnificativ calitatea experiențelor educaționale și progresul fiecărui copil, având un rol determinant în succesul educației timpurii (Anghelache et al., 2025).

II. CURRICULUMUL PENTRU EDUCAȚIA TIMPURIE

Curriculumul reprezintă ansamblul coerent și structurat al experiențelor de învățare și formare, organizate și facilitate de instituția de învățământ, care cuprinde finalitățile educaționale, conținuturile învățării, activitățile de predare-învățare-evaluare, strategiile didactice și resursele educaționale necesare realizării procesului instructiv-educativ. Aceste experiențe se desfășoară atât în cadrul activităților organizate în instituția de învățământ, cât și în contexte educaționale desfășurate în afara acesteia.

Din perspectivă pedagogică, curriculumul este considerat un concept complex și integrator, care reflectă ansamblul ofertei educaționale a unei instituții de învățământ și include totalitatea proceselor educaționale și a experiențelor de învățare și formare oferite copiilor în contexte formale, nonformale și informale.

De-a lungul timpului, literatura de specialitate a propus numeroase definiții ale curriculumului, trecând de la o viziune rigidă, bazată pe obiective, la una flexibilă, axată pe formarea de competențe și comportamente. Această perspectivă modernă accentuează rolul activ al subiectului care învață, relația dintre finalitățile educaționale și conținuturile învățării.

Într-o accepțiune tradițională, restrânsă, curriculumul era asociat în principal cu conținuturile învățământului, concretizate în documente oficiale precum planurile de învățământ și programele școlare. În viziunea modernă, însă, acesta este abordat într-o manieră sistemică și holistică, fiind înțeles ca un ansamblu coerent de componente interdependente, care structurează și orientează procesul educațional în ansamblul său (Bocoș, 2008).

În prezent, curriculumul este înțeles ca o teorie și o practică ce articulează și integrează, într-o manieră sistemică, interdependențele dintre componentele fundamentale ale procesului educațional: finalitățile educaționale, conținuturile învățării, strategiile de predare-învățare-evaluare, situațiile de învățare desfășurate în contexte formale, nonformale și informale, precum și timpul destinat instruirii.

II.1. SPECIFICUL CURRICULUMULUI PENTRU EDUCAȚIA TIMPURIE

Specificul curriculumului pentru educația timpurie se referă la particularitățile organizării și aplicării procesului educațional pentru copiii de la naștere până la 6/7 ani (creșă și grădiniță).

În implementarea *Curriculumului pentru educația timpurie*, cadrele didactice/educatoarele vor avea în vedere ca:

- **organizarea** activităților să fie **centrată pe copil**, în funcție de **ritmul propriu de dezvoltare și de nevoile sale**, asigurându-se libertatea copiilor de a alege activități și sarcini;

- **învățarea prin joc** (*abordarea ludică*) să constituie activitatea principală a copilului, prin care acesta explorează, învață și se dezvoltă natural;

- **organizarea activităților** pe parcursul unei zile să fie flexibilă (frontală, în grupuri mici, în perechi, cât și individual), iar strategiile didactice utilizate să ofere această posibilitate;

- **formarea unor comportamente, abilități și atitudini** necesare, mai degrabă decât simpla acumulare de cunoștințe;

- **abordarea integrată** a activităților de învățare să fie concepută pentru a îmbina cunoștințe din mai multe domenii, stimulând dezvoltarea complexă;

- **părinții copiilor** să fie în permanență **parteneri activi** pentru a asigura continuitatea și coerența demersului didactic;

- **abordarea holistică (globală)** să fie structurată pe următoarele domenii de dezvoltare: *Dezvoltare fizică și sănătate* (motricitate, sănătate, alimentație sănătoasă etc.); *Dezvoltare socio-emoțională* (a trăi și a lucra împreună sau alături de alții, a gestiona emoții, a accepta diversitatea, toleranța etc.); *Dezvoltare cognitivă și cunoașterea lumii* (abordarea unor situații problematice, gândirea divergentă, stabilirea de relații cauzale, asocieri, corelații); *Dezvoltarea limbajului, a comunicării și a premiselor citirii și scrierii* (ascultare în vederea înțelegerii mesajului, comunicare și exprimare orală corectă, interes pentru scris și citit, discriminare fonetică, conștientizarea mesajului scris etc.); *Dezvoltarea capacităților și atitudinilor în învățare* (curiozitate și interes, inițiativă, persistență, creativitate).

Conform abordărilor moderne în educația timpurie, aceste elemente se definesc astfel:

Adaptabilitate - curriculumul se pliază pe nevoile și interesele copilului, pe ritmul propriu de dezvoltare al fiecărui copil, precum și pe specificul contextului cultural și socio-economic în care trăiește.

Extensie - oferă o gamă largă de experiențe de învățare care depășesc simpla transmitere de cunoștințe, stimulând curiozitatea și explorarea în toate domeniile dezvoltării (cognitiv, lingvistic, social, emoțional, fizic).

Echilibru - asigură o balanță între diferite tipuri de activități: formale și informale, dirijate și libere, desfășurate în interior și exterior, precum și între dezvoltarea cognitivă și cea socio-emoțională.

Relevanță - conținuturile și activitățile sunt ancorate în viața cotidiană a copilului, având sens pentru el și ajutându-l să înțeleagă lumea înconjurătoare.

Diferențiere - recunoaște că fiecare copil este unic, oferind sprijin personalizat (prin adaptarea nivelurilor de dificultate și a strategiilor didactice) pentru a răspunde nevoilor diverse ale copiilor din grupă.

Progresie - activitățile și finalitățile educaționale sunt structurate gradat, de la simplu la complex, asigurând o evoluție firească a achizițiilor copiilor.

Continuitate - asigură tranziția lină și coerentă a copilului între diferitele etape de vârstă (antepreșcolară și preșcolară) și, ulterior, spre învățământul primar.

Pentru o mai bună înțelegere a specificului curriculumului pentru educația timpurie de către educatoare, propunem utilizarea unei *liste de întrebări*, cu rol de reflecție și autoevaluare, menite să sprijine evaluarea și autoanaliza practicilor

didactice. În acest sens, pot fi formulați indicatori de performanță, observații și exemple de bune practici, perfect adaptate contextului educațional concret.

Tabelul 2.1. Listă de întrebări privind specificul *Curriculumului pentru educația timpurie*

1. Activitatea este centrată pe copil?

- Țin cont de ritmul individual de dezvoltare?
- Copiii pot alege activități?
- Valorific interesele și nevoile lor?

2. Este utilizată învățarea prin joc?

- Jocul este metoda principală?
- Activitățile sunt atractive și interactive?
- Copiii explorează liber?

3. Organizarea activităților este flexibilă?

- Alternez activități frontale, pe grupuri, în perechi și individual?
- Metodele permit adaptarea rapidă?
- Copiii au oportunități variate de lucru?

4. Se formează comportamente și atitudini?

- Dezvolt autonomie și responsabilitate?
- Încurajez cooperarea?
- Pun accent pe abilități, nu doar pe cunoștințe?

5. Activitățile sunt integrate?

- Combin mai multe domenii de dezvoltare?
- Creez legături între activități?
- Folosesc contexte reale?

6. Există parteneriat cu părinții?

- Comunic constant cu părinții?
- Îi implic în activități?
- Asigur continuitatea învățării acasă?

7. Se respectă abordarea holistică?

- Acopăr toate domeniile de dezvoltare?
- Există echilibru între acestea?
- Activitățile sunt variate și complete?

8. Activitățile sunt adaptabile?

- Ajustez sarcinile în funcție de copil?
- Țin cont de contextul familial și cultural?
- Modific strategiile când este necesar?

9. Ofer experiențe de învățare extinse?

- Activitățile depășesc transmiterea de informații?
- Stimulez explorarea?
- Diversific experiențele?

10. Există echilibru în activități?

- Alternez activități libere și dirijate?
- Combin activitățile în interior/exterior?
- Echilibrez cognitivul cu socio-emoționalul?